

Ikäihmisenä pandemia-aikana

Hyvä ystävä! Hyvän ystävänpäivän terveisiä!

Olen viimeisen, erikoisen pandemiavuoden aikana ehtinyt ajatella. Aikaa on ollut. Olen ajatellut tosi paljon ystäviäni ja läheisiäni. Mielessäni on ollut, mitä kenenkin kuuluu, miten pandemian hidastama aika sujuu. Yhteyden ottaminen on minulla kuitenkin usein kynnyksen takana. Ei vain tule tehtyä. Siinä minulla olisi parantamisen varaa. Ystävänpäivä antaa nyt oivan mahdollisuuden kohentaa tilannetta. Päätin kertoa teille omasta koronavuodestani, mitä olen puuhannut ja mitä asioista ajattelen sekä miten olen kokenut kaiken. Paljon meillä on varmaan yhteistä. Jos te haluatte kertoa omista ajatuksistanne ja kokemuksistanne, mielelläni kuulisin tai lukisin niistä, nyt tai myöhemmin.

12.3.2020 tapasimme Länsi-Helsingin seniorien kuukausitapaamisessa. Menin sinne mielenkiintoisen esitelmän takia. Edellisenä päivänä uutiset kertoivat pandemiasta, joka oli lähtöisin etäiseltä kiinalaiselta torilta. Vaikka meillä oli jo kertynyt paljon elämäkokemusta vuosikymmenten aikana, pandemia oli uusi, sellaista aikaa emme olleet eläneet. Sitä meidän piti mielissämme pureskella ja ihmetellä, mitä se meille merkitsee, tuleeko se tännekin ja onko se totta. Aivot eivät oikein suostuneet ottamaan vastaan uutista, että se koskee minua - ja meitä.

Tapaamisessamme väki oli jo vähentynyt. Ehkä he olivat viisaampia tai tietäväisempiä, kuin me paikalla olleet - tai sitten he olivat pelästyneet. Siinä tilanteessa pidin sitä todennäköisimpänä.

Lähdin heti tilaisuuden jälkeen kauppoihin ostamaan kuivamuonaa. Olin talven aikana onnistuneesti käyttänyt lähes koko varastoni. Olin tehnyt urakalla ruokaa ja pakastanut osin kesää ajatellen. Laatikot ammottivat tyhjyyttään. Kesän tullen oli tarkoitus hankkia uutta, tuoretta. Nousin kauppahallissa liukuportaita ylös. Vastaan tuli tosi monta asiakasta kantaen wc-paperi- ja talouspaperisäkkejä. Varman on hyvät tarjoukset siellä, ajattelin. Kun minulle selvisi, että ihmiset varautuivat pandemiaan, en ollenkaan ymmärtänyt: eihän pehmopaperia voi syödä. Makaroni- ja jauhohyllyt olivat jo osin tyhjiä. Sain kuitenkin melkein kaiken aikomani. Vähän piti joustaa valinnoissa. Seuraavana päivänä lähdin täydentämään ostoksiani, mutta tulin tyhjin käsin takaisin, hyllyt olivat tyhjentyneet.

Pian tulivat hallituksen koronarajoitukset: vanhuksat pysykööt kotonaan. Näin suoraan useimmat tulkitsivat rajoitukset, niin ikäihmiset kuin nuoretkin. Minuun iski kova kapina. Ei ole mitään järkeä panna meitä istumaan kotona. Elämme harvaan asutussa maassa, jossa lähes joka paikassa on tilaa, puistoja ja metsää kulkea. Emme asu keskieurooppalaisissa tiheiköissä, joissa kaupungit ovat ahtaita ja laajoja.

Mitä meistä ikäihmisistä on jäljellä syksyllä tai jouluna, jos jääme kotiin, pelkkä märkä rätti, totesin. Ainahan voi vaikka jumpata kotona sanottiin. Kuinka monella on tarmoa siihen yksinään tai tv-kuvan tahdissa. Minulle kapina toi sen, että lähdin kävelylenkeille paljon aikaisempaa useammin, lähes päivittäin, ehkä kapinahengessä, mutta myös siksi, että olin pyyhkinyt almanakan tyhjäksi kaikista tapahtumista. Lenkkeillessä huomasin, että läheisillä ulkoiluteilla oli paikoin jopa ruuhkaa. Juoksijat ja pyöräilijät porhalsivat ohi ja vastaan raskaasti puuskuttaen. Turvavälit olivat koetuksella. Niinpä yritin aina hakeutua tuulen yläpuoliselle tien reunalle.

Kun almanakassa oli pelkkää valkoista, ihmettelin hetken, että mitä minä nyt teen. Ei mennyt kauaa, kun syntyi ensimmäinen pataleipä. Olin sen tekemisestä haaveillut, mutta nyt oli sopiva hetki. Pian sen jälkeen syntyi myös kuin liukuhihnalta ”yön yli sämpylöitä”.

Jos pikaisesti kävin vaikka kaupassa ja ohitin liian läheltä jonkun nuoren tai nuoremman henkilön, sain usein osakseni vihaisen katseen: mikset pysy siellä kotona. Suurin riski oli mielestäni lähteä kotoa ulos varsinkin, jos piti mennä roskia viemään jätetuoneeseen. Alas kävelin rappusia niin, että yritin olla ottamatta kaiteista tai kahvoista kiinni. Oli aika hyvää tasapainon treeniä. Takaisin kotiin tullessa kloorirätti pääsi toimiin.

Tapasimme kuitenkin urheasti ystäviä ulkona ja pidimme pihakahveja. Toppatakit päälle, termospullot ja pullat koriin ja pihapöydän ääreen jutustelemaan. Oli piristävää. Oli niitä tylsiäkin hetkiä ja päiviäkin. Toisinaan jämähdin sisälle koko päiväksi jopa kahdeksi. Toisinaan sain naapurit mukaani kauppareissulle tai muuten vain lenkille.

Ryhdyin tilaamaan ruokatarvikkeita kotiovelle. Tarkan talouden ladynä tilasin harvoin. Tilauksista tuli näin aika isoja, joten kassit kotiovelle oli toimiva ratkaisu. Näin vältin niin toimitusmaksuja kuin painavien kassien nostelemista. Sen jälkeen teinkin ruokaa ihan urakalla seuraaviksi päiviksi ja pakkaseen.

Pandemian alkuaikoina viruksesta tiedettiin varsin vähän. Kaikki, mitä julkaistiin, luettiin tarkkaan. Uutta tietoa tihkui kaiken aikaa. Jos nyt kesä vielä kestetään, niin helpottaa, oli päällimmäinen viesti. Hiljaa mielessäni ajattelin, että meidän ikäihmisten ehkä täytyy varmuuden vuoksi jatkaa varovaista käyttäytymistä joulun asti, kunnes kaikki on ohitse. En kuitenkaan yhtään uskonut, että näin pitkälle jouduttaisi.

Onnekseni kevät tuli pian. Lähdin mökille ja siellä harrastukseni golf antoi rytmin ja mielekkyyttä elämään. Turvallisuus ja etäisyydet oli luontevaa raikkaassa ulkoilmassa. Golfata ei voi kylki kyljessä. Klubiravintola oli kiinni. Kahvit ja eväät tuotiin itse. Kesä meni hiukan rajoituksia höllentäen, mutta ikäihmisten piti kuitenkin pitää toimintatavastaan kiinni. Vaara ei ollut ohitse. Syksyllä vietin mökkiaikaa pidemmälle kuin koskaan, marraskuun alkuun, kun hyvät golfkelitkin jatkuivat.

Joulun alla elämä hidastui, siitä tuli jotenkin tahmaista. Pimeääkin oli. Rajoitukset tarkentuivat ja tiukkenivat. Ystäviä ja tuttavvia ei oikeastaan voinut tavata. Jostain syystä alkuajkaan verrattuna yhteydet harvenivat. Olikohan syy koronan lisääntyminen tai pitkään kestänyt tauko tapaamisissa vai olimmeko alussa tarmokkaampia uudessa tilanteessa. Ajatus videopuheluista ystävien kanssa ei kookuta, vaikka ohjelmia on monia. Yhdelle yksi ohjelma on tutumpi, toiselle toinen, jollekin ei mikään. Kuvan kanssa puhelu ei ole luontevaa, kun me ikäihmiset emme ole syntyneet kännykkä kädessä. Lisäksi silloin pitäisi aina olla "tukka kunnossa", eikä se ole.

Tällä hetkellä uusi, herkkä virus vakion lisäksi on vaarana. Vielä sitä ei ole ilmoitettu olevan lähialueilla. Rajoitukset ovat lisääntyneet ja tartuntaluvut korkeita. Kaikki tämä ja se, että leviäminen tapahtuu kaikissa ikäryhmissä, pelottaa. Sen seurauksena liikkuminen on vähentynyt. Emme juuri tapaa ystäviä, kaikki liikkuvat omia reittejään omien aikataulujensa mukaan. Jokaiselle on muodostunut omat rutiinit, joustavuus on vähentynyt. Elämä on kuin säästöliekillä, tahmeaa ja varovaista. Saamattomuus valtaa liian paljon alaa. Pienetkin tehtävät siirrän helposti seuraavaan päivään tai sitten vielä seuraavaan.

Ja sitten ne maskit. Minun leukani, nenäni ja korvani eivät ole luotuja maskin käyttöön. Maski tuppaa koko ajan nousemaan silmille. Jos panen nauhat ristiin, niin viimeistään silloin kuulokojeet tarttuvat nauhoihin. Maskia pois otettaessa on iso vaara, että kuulokojeet lentävät sitten hankeen tai jonnekin, mistä en niitä enää löydä. Sitä paitsi minusta tuntuu aina, että tikahdun maskin alle. Suuresti arvostan niitä, jotka joutuvat käyttämään maskia koko päivän. Yritän välttää kaikkia paikkoja, joissa maski on tarpeen. Ja jos niitä on, niin äkkiä pois ja ulos.

Ihanaa, että olemme saaneet etelään kauniin, lumisen talven. Olen parin vuoden tauon jälkeen voinut taas käydä hiihtämässä. Mutta, kun ikää tulee, niin kroppa rapistuu. Olen saanut huomata sen aika karvaasti. Pienetkin mäet ovat tosi haastavia. Vielä muutama vuosi sitten ne eivät olleet ongelma. Kun mäki tuli eteen, se vain laskettiin vauhdilla ja vauhdista nauttien alas asti. Nyt valitsen ladut sen mukaan, miten helppoja ne ovat. Jos joudun alamäkeen, otan suosiolla sukset jaloista ja kävelen alas. Niin se vain nyt on.

Onneksi kevät on pitkällä ja valoisa aikka on paljon. Ainakin aurinkoisina päivinä mieli on korkealla. Rokotuksia odotellaan kovasti. Kaikki ajatukset ja toiveet paremmasta ovat siirtyneet hetkeen: sitten kun olen saanut ensimmäisen rokotuksen. Siihen asti sinnitellään. Sitkeyttä tarvitaan vielä ainakin kuukauden verran. Sen jälkeen täytyy vielä käyttäytyä yhtä varovaisesti, kuin ennenkin. Rokotus tuo turvallisuuden tunteen, etten itse sairastu. Kuka olisi uskonut viime vuonna huhtikuun puolivälissä, että olisimme nyt vasta tässä tilanteessa. Kaiken piti olla ohi jo kesän lopussa. Elämällä on ihmeellisiä yllätyksiä.

Naapurissa asuville ystävilleni kuin tietysti muillekin en ole ollut parasta seuraa siksikin, koska olen ollut melkein seitsemän kuukautta pääosin mökillä. Olen vain kiireisesti käynyt kaupungissa välttämättömiä asioita hoitelemassa. Olen paketoanut tiiviisti kaikki menot ja tehtävät kaupunkipäiville ja lähtenyt sitten kiireesti takaisin mökille.

Haaveilen kovasti ajasta, jolloin voimme taas mennä ja tulla mielihalujemme mukaan. Nyt olen sulkenut pois mielestäni kaikki konsertit, teatterit, näyttelyt. En juuri edes lue niistä ilmoituksia tai arvosteluita. Ahdistaa vain, jos näen jotain mielenkiintoista. Ne kaikki on siirretty aikaan ”sitten kun kaikki on ohi”. Kyllä kai sen jälkeenkin tulee vielä kiinnostavia tilaisuuksia.

Minulla on iso ikävä niin läheisiä kuin ystäviäkin. Tärkeintä on, että voi tavat lapsia ja lastenlapsia ja tietenkin ystäviä. Lehdissä on ollut paljon juttuja ja selvityksiä korona-ajan tuomista ongelmista. Läheisyyden puute ja sen seuraukset ovat niistä keskeisimpiä. Minulla ainakin iso halipula ja koskettamisen tarve. Olen siitä jo varoitellut lastenlapsiani.

Sitten kun taas tavataan, olkaa valmiina, minä tulen rutistamaan.

Sydämellisin terveisin ystävä!

Kristiina